

ĐÁNH GIÁ KHẢ NĂNG NHIỄM NẤM BỆNH VÀ TUYẾN TRÙNG CỦA MỘT SỐ GIỐNG HỒ TIÊU TRONG ĐIỀU KIỆN NHÀ LƯỚI

Ngô Đăng Duyên¹, Trần Thị Phượng¹, Trang Thị Nguyệt Quế¹

Ngày nhận bài: 07/5/2023; Ngày phản biện thông qua: 20/8/2023; Ngày duyệt đăng: 21/8/2023

TÓM TẮT

Nghiên cứu được tiến hành trên năm giống hồ tiêu bao gồm giống hồ tiêu Vĩnh Linh, giống hồ tiêu Ấn Độ, giống hồ tiêu Trâu, giống hồ tiêu Lộc Ninh và giống hồ tiêu Sẻ với mục tiêu là khảo nghiệm, đánh giá giống hồ tiêu có khả năng chống chịu nấm bệnh và tuyến trùng trong điều kiện nhà lưới, trồng trên đất nhiễm bệnh và bổ sung nguồn bệnh. Thử nghiệm trong nhà lưới cho thấy so với giống hồ tiêu Sẻ, mật độ nấm bệnh trong đất trồng hồ tiêu Vĩnh Linh giảm 65,7%, mật độ tuyến trùng đất giảm 53%, tuyến trùng trong rễ giảm 37,5%; mật độ nấm bệnh trong đất trồng hồ tiêu Trâu giảm 55%, mật độ tuyến trùng đất giảm 43%, tuyến trùng trong rễ giảm 33%. Kết quả đánh giá tốc độ tăng trưởng của các giống hồ tiêu cũng cho thấy giống hồ tiêu Vĩnh Linh và giống hồ tiêu Trâu tăng trưởng nhanh gấp 2,34 lần và 2,46 lần so với giống hồ tiêu Sẻ. Kết quả nghiên cứu cho thấy giống hồ tiêu Vĩnh Linh và giống hồ tiêu Trâu là hai giống hồ tiêu đạt tiêu chí đã đề ra (tỷ lệ bệnh dưới 30%, tỷ lệ chết dưới 10%, mật độ nấm bệnh và tuyến trùng giảm trên 50%), hai giống hồ tiêu này có khả năng chống chịu nấm bệnh và tuyến trùng tốt hơn so với các giống hồ tiêu còn lại, tốc độ tăng trưởng tốt. Từ kết quả này, giống hồ tiêu Vĩnh Linh và giống hồ tiêu Trâu được lựa chọn đề xuất đưa ra trồng thử nghiệm trên quy mô đồng ruộng.

Từ khóa: giống hồ tiêu, nấm bệnh, tuyến trùng.

1. MỞ ĐẦU

Hồ tiêu là một trong những loại cây trồng có giá trị xuất khẩu lớn của cả nước. Theo số liệu thống kê từ Tổng cục Hải quan, xuất khẩu hạt tiêu của Việt Nam trong quý I/2023 đạt 76.200 tấn, trị giá 233,45 triệu USD, tăng 41,1% về lượng, so với quý I/2022 tăng 40,3% về lượng và tăng 16,5% về trị giá.

Tiềm năng năng suất, chất lượng và khả năng kháng bệnh phần lớn được quyết định bởi các gen di truyền của cây trồng. Do đó, trong sản xuất khâu chọn giống luôn được đặt lên hàng đầu. Trong những năm gần đây, diện tích hồ tiêu tại các tỉnh Tây Nguyên giảm dần do sự tấn công của dịch bệnh gây chết cây, một trong những nguyên nhân dẫn tới tình trạng này là do không chú trọng khâu chọn giống ban đầu. Phần lớn dịch bệnh trên hồ tiêu là do các tác nhân như nấm *Fusarium* sp., *Phytophthora* sp., tuyến trùng rễ, rệp sáp gốc gây ra. Các giống hồ tiêu được trồng phổ biến trong sản xuất hiện nay chủ yếu do nông dân tự chọn lọc và nhân giống từ nguồn giống địa phương hoặc du nhập từ địa phương khác (Hoàng Mạnh Cường và cs, 2021). Trước thực trạng đó, nhu cầu cấp thiết đặt ra là cần nghiên cứu và cung ứng nguồn giống hồ tiêu có khả năng kháng bệnh, sinh trưởng tốt cho người nông dân nhằm góp phần kiểm soát dịch bệnh trên cây hồ tiêu và nâng cao hiệu quả kinh tế.

Trên thế giới, nhiều nghiên cứu về giống hồ tiêu đã được thực hiện như ở Indonesia, các

giống hồ tiêu truyền thống là Bulok, Belantung, Jambi, Lampung Daun Lebar, Bangka, Kerinci và Lampung Daun Kecil. Các kết quả chọn tạo giống cho thấy mặc dù không có giống nào kháng được bệnh rễ nhưng một số giống có khả năng chống chịu đã chọn tạo được có thể kể đến là: Natar 1, Pelating 2, Choenuk và Lampung Daun Kecil. Giống Natar 1 vừa chống chịu được nấm *Phytophthora* vừa chống chịu được sâu đục thân là một loài sâu hại tiêu quan trọng ở vùng này, tuy vậy có năng suất không cao. Các giống Pelating 1, Pelating 2 và Lampung Daun Kecil là các giống có năng suất cao (Hoàng Mạnh Cường và cs, 2021). Ở Malaysia, các giống Kuching (Bangka), Aricottanadan, Kumbakhodi và Kutharavally A.R.S là những giống tốt đã được đưa vào sản xuất. Giống Kuching được trồng phổ biến ở Sarawak và Johore, giống sinh trưởng khỏe, có năng suất cao. Ở Thái Lan có 4 giống hồ tiêu phổ biến nhất là Antique, Ban Keow, Prang Thi và Prang Thi Bai Yick. Tuy nhiên, chỉ có giống Prang Thi cho năng suất cao (Ravindran, 2003).

Ở Việt Nam, các giống hồ tiêu được nhập nội, chọn lọc và phát triển từ thập niên 1940 - 1950 (Phan Quốc Sung, 2000). Theo Trần Văn Hoà (2001), các giống hồ tiêu có triển vọng phát triển ở nước ta gồm giống hồ tiêu Sẻ địa phương vùng Đông Nam Bộ, các giống nhập từ Campuchia qua đường Hà Tiên là Sréchéa, Kamchay, Kampot, Kep, giống Lada

¹Khoa Nông Lâm nghiệp, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Ngô Đăng Duyên; ĐT: 0913496642; Email: ndduyen@ttn.edu.vn.